Undervisningsministeriet

Evaluering af lovændringer på vejledningsområdet

Maj 2009

RAMBØLL

Undervisningsministeriet

Evaluering af lovændringer på vejledningsområdet

Maj 2009

Indholdsfortegnelse

1.	**Indledning**	**1**
1.1	Metode	1
1.2	Læsevejledning	3
2.	**Sammenfatning**	**4**
3.	**Tidlig og differentieret vejledning i folkeskolen**	**8**
3.1	Differentieret vejledning	9
3.2	Særlige vejlednings- og undervisningsforløb	12
3.3	Introduktionskurser i 8. klasse	14
3.4	Brobygning i 9. klasse	18
3.5	Brobygning i 10. klasse.	21
3.6	Uddannelsesplanen	25
3.7	Kvalifikationskrav til vejlederne	29
4.	**Mentorordning for særligt udsatte unge**	**31**
5.	**Systematisk opsøgende indsats efter folkeskolen**	**33**

1. Indledning

I forbindelse med udmøntning af globaliseringspuljen og opfølgning på velfærdsaftalen er der anvist finansiering til en række initiativer, herunder en række ændringer i uddannelses- og erhvervsvejledningen, jf. lov nr. 559 af 6. juni 2007. Der er blandt forligspartnerne enighed om, at initiativerne som hovedregel skal evalueres i 2009. Dette med henblik på at beslutte, om initiativerne skal fortsætte, justeres eller omprioriteres. Rambøll Management Consulting har på opdrag fra Undervisningsministeriet gennemført en evaluering af initiativer under lov nr. 559, herunder om og i hvilken udstrækning kommunerne har taget initiativ til

- at målrette og styrke den tidlige indsats i forhold til elever med de største behov for støtte og vejledning (*differentieret vejledning*) (bekendtgørelse nr. 704 af 30. juni 2008, kapitel 3, § 3)
- at etablere en *mentorordning* (bekendtgørelse nr. 704 af 30. juni 2008, kapitel 6, § 13-14)
- at implementere brobygningsbestemmelserne (*brobygning*) (bekendtgørelse nr. 196 af 26. marts 2008, kapitel 2, § 3-5, kapitel 5, § 11)
- at igangsætte en *opsøgende vejledning* til at omfatte alle unge under 25 år (bekendtgørelse nr. 704 af 30. juni 2008, kapitel 9, § 19-20).

Formålet med evalueringen af de skitserede initiativer er

- at belyse, i hvilket omfang initiativerne er iværksat
- at afdække implementeringsprocessen bag initiativerne samt
- at belyse resultaterne af initiativerne.

Rambøll Management Consulting er bekendt med, at en række af initiativerne er igangsat i 2008, hvorfor det vil være vanskeligt at påvise sammenhænge mellem initiativer og effekterne af disse. Således lægger evalueringen særligt vægt på praktikernes erfaringsbaserede vurderinger af lovændringernes implementering og resultater.

1.1 Metode

Med afsæt i ovenstående formålsbeskrivelse er evalueringen baseret på information tilvejebragt gennem en bred vifte af kilder og dataindsamlingsmetoder. Datagrundlaget for evalueringen er baseret på resultater af en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt UU-ledere samt casebesøg i fem kommuner med interview med ledere, vejledere og forældre på hhv. folkeskoler, efterskoler (en ungdomsskole), gymnasier og erhvervsskoler.

Spørgeskemaundersøgelse
Det primære datagrundlag for evalueringen er information indhentet gennem en spørgeskemaundersøgelse blandt ledere på landets 44 UU-centre. Spørgeskemaet bestod af 41 spørgsmål og blev administreret som elektronisk selvudfyldelse med telefonisk opfølgning. Som det fremgår af nedenstående tabel, er besvarelsesprocenten på 90 %.

Population	44
Besvaret	40
Besvarelsesprocent	90 %

UU-lederne blev i indledningen til spørgeskemaet opfordret til at inddrage vejledere og andre medarbejdere i besvarelsen af spørgeskemaet.

Registerstatistik
Til evalueringen af forældreinddragelse har Rambøll Management indhentet relevant registerstatistik fra UNI-C vedrørende udviklingen i uddannelsesfrekvenser for unge 15-17-årige med anden etnisk herkomst end dansk. Dette har bidraget til at belyse, i hvilket omfang inddragelse af forældrene i vejledningen har haft en effekt.

Casebesøg
Evalueringens datagrundlag består yderligere af casebesøg i fem kommuner. Udvælgelsen af kommuner og skoler er foretaget i dialog med Undervisningsministeriet.

- Sønderborg
- København
- Ringkøbing-Skjern
- Lolland
- Odense.

I hver kommune har Rambøll Management Consulting besøgt

- en folkeskole (ingen friskoler)
- en efterskole (i en kommune var dette ikke muligt, hvorfor vi her besøgte en ungdomsskole)
- en erhvervsskole
- et gymnasium.

Vi har på hver caseinstitution gennemført interview med henholdsvis skoleledere og vejledere[1]. Inddragelsen af skolelederne i evalueringen har bidraget til at give input til implementeringsprocessen og den oplevede effekt af initiativerne, herunder forhold eller omstændigheder der styrker eller hæmmer initiativerne. På erhvervsskoler og gymnasier er der lagt særligt vægt på brobygning.

[1] På erhvervsskoler har vi talt med en afdelingsleder for vejledningen, en uddannelseschef, en vejledningskoordinator, en uddannelsesdirektør og en skoleleder/forstander.

I direkte forlængelse af de gennemførte besøg på folkeskolerne har vi foretaget telefoninterview med forældre. Som det fremgår af nedenstående skema, har Rambøll Management Consulting gennemført 13 interview med forældre fordelt på de fem kommuner.

Kommune	Antal forældre interview
Sønderborg	2
København	3
Ringkøbing Skjern	2
Lolland	4
Odense	2
I alt	**13**

Interview med forældre har blandt andet bidraget til at belyse den oplevede effekt af forældreinddragelsen.

1.2 Læsevejledning

Rapporten er struktureret som følger:

Kapitel 2 præsenterer en kort sammenfatning af evalueringens resultater og hovedkonklusioner.

I kapitel 3 beskrives resultaterne af evalueringen af tidlig og differentieret vejledning i folkeskolen, herunder særlige vejlednings- og undervisningsforløb, introduktionskurser, brobygningsforløb, uddannelsesplanen m.m.

Kapitel 4 præsenterer resultaterne af evalueringen af mentorordninger for særligt udsatte unge.

I kapitel 5 præsenteres resultaterne af evalueringen af den systematisk opsøgende indsats efter folkeskolen.

2. Sammenfatning

Tidlig og differentieret vejledning. Rambøll Management Consulting vurderer, at der i kommunerne er etableret en tidlig og differentieret vejledningsindsats i forhold til dem, der har de største behov. Det er Rambøll Management Consultings vurdering, at lovbestemmelsen har bidraget til et øget fokus på differentiering, hvilket for nogle vejledere har betydet ændrede arbejdsgange. Desuden arbejdes der gennemgående med tidlig identifikation blandt andet gennem uddannelsesplaner, samtaler, samarbejde med klasselærere (screening).

Det er Rambøll Management Consultings vurdering, at et tidligt fokus generelt kan give bedre muligheder for at påvirke og støtte den unge gennem vejledning. Rambøll Management Consulting vurderer, at Undervisningsministeriet bør overveje, om ordningen i sin nuværende form – med påbegyndelse allerede i 6. klassetrin – er optimal til få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Det kan overvejes, om vejledningen med fordel kan fokuseres på færre og senere klassetrin, hvor elevernes grad af afklaring og parathed til at modtage vejledning er større. Således kan ressourcer forbundet med indsatsen udmøntes mere koncentreret uden unødig spredning på et meget stort antal elever over for mange klassetrin.

Særlige vejlednings- og undervisningsforløb for unge med behov herfor. Rambøll Management Consulting vurderer, at alle UU-centre i samarbejde med folkeskolerne har taget initiativ til at planlægge særlige vejlednings- og undervisningsforløb for unge med behov herfor. Formen på forløbene er meget forskellig og ligger til tider i grænselandet mellem differentieret vejledning, internt samarbejde og egentlige uddannelsesforløb.

Rambøll Management Consulting vurderer, at brugen af særlige uddannelses- og vejledningsforløb kan bidrage positivt til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse, blandt andet ved at give eleverne et tilpasset, fleksibelt uddannelsesforløb og succesoplevelser. Det er Rambøll Management Consultings vurdering, at det stadig er for tidligt at give en egentlig vurdering af effekten.

Introduktionskurser i 8. klasse. Rambøll Management Consulting vurderer, at introduktionskurserne i 8. klasse er iværksat og – på trods af logistiske udfordringer i forbindelse med planlægningen af disse – generelt fungerer hensigtsmæssigt. Dette anses for at være det mest omfangsrige enkeltinitiativ for Ungdommens Uddannelsesvejledning, idet der årligt skal arrangeres mere end 120.000 forløb på ungdomsuddannelsesinstitutioner.

Rambøll Management Consulting vurderer, at introduktionskurserne bidrager til at give eleverne et bredere billede af mulighederne inden for ungdomsuddannelserne. Det bør dog bemærkes, at det er for tidligt at vurdere den konkrete effekt af tiltaget.

Rambøll Management Consulting vurderer, at Undervisningsministeriet bør overveje, om ordningen i sin nuværende form udgør den bedste ressourceallokering og er tilstrækkelig smidig og fleksibel nok til at imødekomme elevernes forskellige behov. Introduktionskurserne udgjorde i skoleåret 120.000 forløb, hvilket er et stort volumen af undervisningstimer for elever og en omfattende logistisk opgave for UU, skoler og ungdomsuddannelser. Det kan overvejes, om introduktionskurserne skal være obligatoriske for alle elever i 8. klasse, eller om man med fordel kan differentiere i forhold til unge med særligt behov. Rambøll Management Consulting vurderer Ligeledes, at Undervisningsministeriet bør overveje, om det er hensigtsmæssigt at alle elever skal introduceres for flere uddannelsesmuligheder.

Brobygning i 9. klasse. Rambøll Management Consulting vurderer, at UU-centrene har taget initiativ til at formidle og koordinere tilbuddene om brobygningsforløb i 9. klasse. Det er Rambøll Management Consultings indtryk, at UU-centrene anvender fleksibiliteten i lovens bestemmelser, idet nogle anvender muligheden som et tilbud til de få elever, og andre som en del af det afklarende arbejde til de mange elever. Iværksættelse af de mange brobygningsforløb har været forbundet med omfattende ressourcer og en række logistiske udfordringer.

Rambøll Management Consulting vurderer, at det er for tidligt entydigt at vurdere effekterne af brobygningsinitiativerne. Det er dog Rambøll Management Consultings vurdering, at brobygningsforløb kan være et effektfuldt tiltag til at afklare eleverne og give dem en fornemmelse af ungdomsuddannelserne.

Det er Rambøll Management Consultings indtryk, at der generelt er en række afgørende faktorer for, hvor stor værdi forløbene har for eleverne, herunder både kvaliteten og bredden af tilbuddene. Der er stor forskel på kvaliteten af de udbudte forløb, ligesom bredden og fleksibiliteten af tilbuddene og dermed mulighed for at opfylde elevernes ønsker er afgørende for, at eleverne er tilstrækkeligt motiverede til at få et reelt udbytte af brobygningsforløbet.

Brobygning i 10. klasse. Rambøll Management Consulting vurderer, at alle UU-centre har taget initiativ til at formidle og koordinere brobygningsforløbene i 10. klasse. Iværksættelse af op mod 60.000 forløb har været forbundet med omfattende ressourcer og en række logistiske udfordringer.

Rambøll Management Consulting vurderer, at det er for tidligt entydigt at vurdere effekterne af brobygningsinitiativerne. Det er dog Rambøll Management Consultings vurdering, at brobygningsforløb kan være et effektfuldt tiltag til at afklare eleverne og give dem en fornemmelse af ungdomsuddannelserne.

Det er Rambøll Management Consultings indtryk, at der generelt er en række afgørende faktorer for, hvor stor værdi forløbene har for eleverne. Der er stor forskel på kvaliteten af de udbudte forløb, og bredden og fleksibiliteten af tilbuddene og dermed muligheden for at opfylde elevernes ønsker er afgørende for, at eleverne er tilstrækkeligt motiverede til at få et reelt udbytte af brobygningsforløbet.

Rambøll Management Consulting vurderer, at Undervisningsministeriet bør overveje, om ordningen i sin nuværende form er optimal til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Rambøll Management Consulting vurderer, at det bør overvejes om brobygningen for 10. klasse med fordel kan gøres mere fleksibel og bestående af en højere grad af frivillighed set i forhold til at eleverne skal opnå det største udbytte. Eleverne i 10. klasse må antages at være uafklarede, idet de ellers ikke skulle have været i 10. klasse. Men en vis del af eleverne kan blive afklaret gennem 10. klasse forløbet. Rambøll Management Consulting vurderer, at det ikke er hensigtsmæssigt, at brobygning til flere uddannelsesinstitutioner er obligatorisk.

Uddannelsesplanen. Rambøll Management Consulting vurderer, at uddannelsesplanerne bliver udfyldt, men at der ikke er ensartethed i indhold eller længde. Således er der store variationer i uddannelsesplanernes kvalitet, afhængig af elevernes grad af afklaring, hvilket påvirker anvendelsesgraden af uddannelsesplanerne på mange ungdomsuddannelsesinstitutioner.

Rambøll Management Consulting vurderer, at uddannelsesplanen kan være et godt redskab til afklaring, hvilket kan bidrage til at sikre elevens overgang til ungdomsuddannelse. Evalueringen tyder dog på, at man på nuværende tidspunkt ikke henter den fulde gevinst af uddannelsesplanen. Det er Rambøll Management Consultings vurdering, at Undervisningsministeriet kan overveje om den tidsmæssige placering af uddannelsesplanen, med påbegyndelse i 8. klasse, er en optimal ressourceanvendelse i forhold til alle elevers grad af afklaring og behov.

Uddannelseskrav til vejledere. Rambøll Management Consulting vurderer, at de fleste UU-vejledere på nuværende tidspunkt har en uddannelses- og erhvervsvejlederuddannelse eller er i gang med en relevant uddannelses- erhvervsvejlederuddannelse. Rambøll Management Consulting vurderer, at de nye kvalifikationskrav er med til at styrke det faglige niveau.

Mentorordning. Rambøll Management Consulting vurderer, at mentorordningen på undersøgelsestidspunktet er etableret i de fleste af landets kommuner.

Rambøll Management Consulting vurderer, at det er for tidligt at vurdere effekten af mentorordninger ved overgang til erhvervsrettede ungdomsuddannelser, da de første elever, der er berørt af ordningen, påbegynder deres erhvervsuddannelse i august 2009. Desuden er det Rambøll Management Consultings vurdering, at Undervisningsministeriet kan overveje, hvorvidt mentorordningen fortsat kun skal gælde 9. klasse eller om den med fordel kan udvides til elever i 10. klasse.

Systematisk opsøgende vejledning til alle unge under 25 år. Rambøll Management Consulting vurderer, at UU-centrene har taget initiativ til at igangsætte en opsøgende vejledning til alle unge under 25 år. Det er Rambøll Management Consultings vurdering, at det endnu er for tidligt at vurdere i, hvilken grad opsøgende vejledning er et effektivt værktøj i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddan-

nelse. Rambøll Management Consulting vurderer, at der har været nogle logistiske udfordringer forbundet med det opsøgende arbejde, da flere UU-centre oplever, at de i flere tilfælde modtager sene eller ingen underretninger fra uddannelsesinstitutioner.

Rambøll Management Consulting vurderer, at systematisk opsøgende vejledning til alle unge under 25 kan være et effektivt værktøj i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse, såfremt uddannelsesinstitutionerne varetager underretningspligten til UU.

3. Tidlig og differentieret vejledning i folkeskolen

Formålet med tidlig og differentieret vejledning i folkeskolen er, at "vejledningens tilrettelæggelse og indhold skal tilpasses den enkelte unges behov og forudsætninger. Vejledningen skal differentieres i omfang, aktiviteter og redskaber, så den i særlig grad målrettes unge, som uden en særlig vejledningsindsats har eller vil få vanskeligheder ved at vælge, påbegynde eller gennemføre en uddannelse eller vælge et erhverv" (bekendtgørelse nr. 704 af 30. juni 2008, kapitel 3, § 3 og Lov nr. 559 af 6. juni 2007). Desuden gælder det, at "vejledning til elever på friskoler, private grundskoler og frie kostskoler, som gives af kommunalbestyrelsen efter reglerne i lov om vejledning om uddannelse og erhverv, følger reglerne i bekendtgørelsen, og tilrettelægges efter aftale mellem Ungdommens Uddannelsesvejledning og skolerne under hensyntagen til skoleformernes særlige karakter" (bekendtgørelse nr. 704 af 30. juni 2008, kapitel 3, § 2, stk. 5). Endelig bør det bemærkes, at regler i bekendtgørelsen for brobygning i 10. klasse også omfatter elever på efterskoler.

Initiativet om tidlig og differentieret vejledning omfatter således en række indsatser, herunder:

- Styrket vejledningsindsats fra 6. klasse for elever som skønnes at have øget risiko for at ville have vanskeligt ved at vælge, påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse.

- I relation til ovenstående gives der mulighed for at tilrettelægge særlige forløb i folkeskolen for skoletrætte elever mv. Forløbene kan fx indeholde praktik, introduktions- eller brobygningsophold.

- Obligatorisk introduktionsforløb til ungdomsuddannelserne for elever i 8. klasse. Alle elever skal besøge mindst to ungdomsuddannelser, fx en indgang på en erhvervsuddannelse og stx.

- Mulighed for 2 - 10 dages brobygning i 9. klasse for elever der er uafklarede om valg af ungdomsuddannelse.

- To ugers obligatorisk brobygning i 10. klasse til mindst to ungdomsuddannelser. Dele af brobygningen kan afvikles som praktik med et uddannelsesperspektiv.

- Yderligere mulighed for op til 4 ugers brobygning i 10. klasse til en eller flere erhvervsrettede ungdomsuddannelser.

- Udvidet brug af uddannelsesplaner mellem skoler og institutioner med henblik på at understøtte videregivelse af informationer der er relevante for den modtagende institution.

- Desuden er der stillet specifikke krav til vejledernes kvalifikationer med henblik på, at alle vejledere mindst får en uddannelse, der svarer til diplomuddannelsen i uddannelses- og erhvervsvejledning.

3.1 Differentieret vejledning

Differentieret vejledning omhandler en målretning og styrkelse af den tidlige indsats i forhold til unge, som uden en særlig vejledningsindsats har eller vil få vanskeligheder ved at vælge, påbegynde eller gennemføre en uddannelse eller vælge et erhverv (bekendtgørelse nr. 704 af 30. juni 2008, kapitel 3, § 3 og Lov nr. 559 af 6. juni 2007).

Ungdommens Uddannelsesvejledning

98 procent af UU-lederne vurderer i spørgeskemaundersøgelsen, at deres UU-center *i meget høj* eller *i høj grad* har taget initiativ til at målrette og styrke den tidlige indsats i forhold til unge, som uden en særlig vejledningsindsats har eller vil få vanskeligheder ved at vælge, påbegynde eller gennemføre en uddannelse eller vælge et erhverv. Kun 2,5 procent (et UU-center) vurderer, at dette gør sig gældende *i mindre grad*.

Tabel 3.1
UU-ledernes vurdering af i hvilken grad deres UU-center har taget initiativ til at målrette og styrke den tidlige indsats i forhold til unge, som uden en særlig vejledningsindsats har eller vil få vanskeligheder ved at vælge, påbegynde eller gennemføre en uddannelse eller vælge et erhverv

	I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
Antal	16	23	1	0	0	40
Procent	40,0	57,5	2,5	0,0	0,0	100,0

UU-lederne oplyser i spørgeskemaundersøgelsen, at den tidlige og differentierede indsats hovedsageligt består i, at UU-vejlederne indgår i tværfaglige samarbejder med blandt andre lærerteams og PPR fra 6. klassetrin, hvor der udarbejdes arbejdspapirer med opmærksomhedspunkter. Desuden afholdes flere individuelle samtaler med færre unge og flere samtaler, hvor forældre deltager. Der anvendes spotningsværktøjer, screenings- og vejledningssamtaler og klassekonferencer til den tidlige identifikation, samtidig med at der anvendes øgede ressourcer til specialvejledning og målrettede initiativer. Yderligere bliver anvendelsen af erhvervsskoler og alternative skoleforløb taget i brug. Den tidlige og differentierede indsats beskrives generelt meget positivt, dog er der et enkelt UU-center, der påpeger en mangel på ressourcer til at tilrettelægge en tidlig indsats.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt UU-ledere indikerer desuden, at en tidlig og differentieret indsats er effektiv i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Som det fremgår af nedenstående tabel, vurderer 77,5 procent af UU-lederne, at tidlig og differentieret vejledning *i meget høj* eller *i høj grad* er et

effektivt initiativ, mens 15 procent (seks UU-centre) vurderer, at dette *i mindre grad* gør sig gældende. Flere af UU-lederne angiver dog i deres besvarelse, at det er for tidligt at vurdere effekten af den tidlige og differentierede vejledning (otte besvarelser).

Tabel 3.2
UU-ledernes vurdering af i hvilken grad tidlig og differentieret vejledning er et effektivt initiativ i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse

	I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
Antal	13	18	6	0	3	40
Procent	32,5	45,0	15,0	0,0	7,5	100,0

Det pointeres blandt UU-lederne i spørgeskemaundersøgelsen, at det er yderst vigtigt at få identificeret de unge med særlige vejledningsbehov så tidligt som muligt, hvis de skal kunne vælge, påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse. Den tidlige identifikation og den differentierede vejledning giver ifølge UU-lederne en afgørende mulighed for at støtte de unge med særlige behov og hjælpe til at give disse en positiv overgang til en ungdomsuddannelse (12 besvarelser). Ligeledes nævnes dog, at en helhedsorienteret indsats er nødvendig, og at der skal tages forbehold for elevers faglige og sociale problemer, som tidlig vejledning ikke kan løse (4 besvarelser). En del af UU-lederne vurderer, at det er for tidligt at give en vurdering af effekterne af den differentierede vejledning (8 besvarelser).

UU-vejlederne på folkeskolerne fremhæver i caseinterviewene, at differentieret vejledning ikke er nogen ny praksis på skolerne. At det er blevet en lovbestemmelse har ikke som sådan ændret praksis, men blot rettet opmærksomheden mod området. Dog har det øgede fokus på differentieret vejledning konkret ført til en nedprioritering af de ressourcestærke, afklarede elever, og ressourcerne bruges ifølge UU-vejlederne i stedet på identificering af de elever, der har behov for ekstra vejledning. Flere UU-vejledere påpeger, at de i højere grad gør brug af gruppevejledning for de stærkere elever, hvorved der frigøres ressourcer til mere individuel vejledning af de svagere elever.

Generelt angiver UU-vejlederne i caseinterviewene, at et stort kendskab til den enkelte elev er en forudsætning for differentieret vejledning. Ofte samarbejdes der med klasselæreren i forhold til identificering af de elever, som har et særligt behov for vejledning. Der samarbejdes blandt andet om målet med skoleåret for de enkelte elever, og der afholdes møder om og med såkaldte 'fokuselever'.

Udviklingen med at differentiere vejledningen er hensigtsmæssig, da Rambøll Management Consultings Analyse af Uddannelses- og Erhvervsvejledningen i Uddannelsessektoren (2008, Finansministeriet, Undervisningsministeriet m.fl.) viser, at mange UU vejledere ikke differentierer vejledningen tilstrækkeligt til fordel for de unge, der har behov for en særlig vejledningsindsats.

Folkeskolerne
Skolelederne på folkeskolerne fremhæver på samme vis i caseinterviewene, at differentieret vejledning ikke er introduceret i skolerne med en lovbestemmelse, men ligeledes har været praktiseret på skolerne tidligere. Skolelederne nævner dog som vejlederne, at lovændringerne har rettet opmærksomheden på differentiering.

Skolelederne vurderer, at fokus på differentiering af vejledningen er positivt, men vurderer ligeledes, at det kræver et stort kendskab til den enkelte elev at kunne differentiere vejledningen. Samarbejdet mellem UU-vejlederne og skolens lærere er en vigtig faktor for at opnår det kendskab, der er nødvendigt for at kunne differentiere tilstrækkeligt.

Efterskolerne
Samtlige skoleledere og vejledere i undersøgelsen vurderer, at differentieringen af vejledningen er et positivt tiltag. Interviewene underbygger tendensen med flere individuelle samtaler og samtaler med eleverne to og to. Desuden anvender efterskolerne uddannelsesplanerne, egne spørgeskemaer og forsamtaler før skolestart. Vejledere og skoleledere vurderer ligeledes, at den vejledning, de yder, er differentieret i forhold til dem, der har det største behov for vejledning, i og med der afholdes flere samtaler med disse elever. På en efterskole mener vejlederne dog, at lovændringen omkring en tidlig differentieret indsats har ændret deres vejledning af eleverne. Lovændringen har i dette tilfælde ændret fokus på differentieringen, og vejlederne har efterfølgende ændret adfærd, således at alle elever ikke nødvendigvis tilbydes samme hjælp. Dog vurderer de øvrige vejledere og skoleledere på efterskolerne i tråd med folkeskolelederne og -vejlederne, at denne differentiering ikke er fremkommet efter loven, men at den altid har været en del af vejledningen.

Flere steder giver skolelederne og vejlederne udtryk for, at medarbejdere på efterskolerne givet det intense samvær på skolen har en meget tæt kontakt til eleverne, der gør, at den differentierede vejledning finder sted både i og uden for "vejledningsrummet" og foretages af såvel vejledere som de øvrige ansatte – dog i samråd med vejlederen. Dette, mener de, er med til at kvalificere den differentierede vejledning.

Sammenfatning
Rambøll Management Consulting vurderer, at der i kommunerne er etableret en tidlig og differentieret vejledningsindsats i forhold til dem, der har de største behov. Det er Rambøll Management Consultings vurdering, at lovbestemmelsen har bidraget til et øget fokus på differentiering, hvilket for nogle vejledere har betydet ændrede arbejdsgange. Desuden arbejdes der gennemgående med tidlig identifikation blandt andet gennem uddannelsesplaner, samtaler, samarbejde med klasselærere (screening). Udviklingen med at differentiere vejledningen er hensigtsmæssig, da Rambøll Management Consultings Analyse af Uddannelses- og Erhvervsvejledningen i Uddannelsessektoren (2008, Finansministeriet, Undervisningsministeriet m.fl.) viser, at mange UU vejledere ikke differentierer vejledningen tilstrækkeligt til fordel for de unge, der har behov for en særlig vejledningsindsats.

Det er Rambøll Management Consultings vurdering, at et tidligt fokus generelt kan give bedre muligheder for at påvirke og støtte den unge gennem vejledning. Rambøll Management Consulting vurderer, at Undervisningsministeriet bør overveje, om ordningen i sin nuværende form – med påbegyndelse allerede i 6. klassetrin – er optimal til få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Det kan overvejes, om vejledningen med fordel kan fokuseres på færre og senere klassetrin, hvor elevernes grad af afklaring og parathed til at modtage vejledning er større. Således kan indsatsen udmøntes mere koncentreret uden unødig spredning på et meget stort antal elever over for mange klassetrin.

3.2 Særlige vejlednings- og undervisningsforløb

Hvis Ungdommens Uddannelsesvejledning og skolen vurderer, at en elev har øget risiko for ikke at påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse, skal der tilbydes særlige vejlednings- og undervisningsforløb, som kan iværksættes fra 6. klasse (bekendtgørelse nr. 704 af 30. juni 2008, kapitel 6, § 12 og Lov nr. 559 af 6. juni 2007).

Ungdommens Uddannelsesvejledning

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at alle UU-centre i samarbejde med folkeskolerne har taget initiativ til at planlægge særlige vejlednings- og undervisningsforløb for unge med behov herfor, hvilket nedenstående tabel viser.

Tabel 3.3
UU-ledernes vurdering af i hvilken grad deres UU-center i samarbejde med folkeskolerne har taget initiativ til at planlægge særlige vejlednings- og undervisningsforløb for unge med behov herfor

	I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
Antal	12	24	4	0	0	40
Procent	30,0	60,0	10,0	0,0	0,0	100,0

Ifølge spørgeskemaundersøgelsen dækker initiativerne blandt andet over iværksættelse af erhvervsklasser, særlige hold for elever der i kortere periode har brug for et anderledes tilbud, a-klasser og § 9.4-forløb[2]. Desuden dækker initiativerne over øget samarbejde med skoleledere, klasselærere, AKT-lærere, besøg på uddannelsesinsti-

[2] *§ 9, stk. 4.* Skolens leder kan med inddragelse af Ungdommens Uddannelsesvejledning tilbyde elever med særligt behov herfor undervisningsforløb i 8. og 9. klasse, hvor praktisk og teoretisk indhold kombineres i en undervisning, der kan finde sted på og uden for skolen. Forløbene kan kombineres med introduktion til ungdomsuddannelserne i 8. klasse og brobygning i 9. klasse, som kan have en varighed af op til 4 uger pr. år, inklusive den i § 7 a nævnte introduktion og brobygning, jf. lov om vejledning om valg af uddannelse og erhverv. Undervisningsforløbene kan være af kortere eller længere varighed. Hvis det vurderes at være til elevens bedste, kan fagrækken fraviges, bortset fra undervisning i dansk, matematik, engelsk og fysik/kemi. I disse fag skal der undervises i et omfang, så fagenes mål og kravene ved prøverne kan opfyldes. Deltagelse i undervisningsforløb efter denne bestemmelse kan kun finde sted efter aftale med eleven og forældrene, jf. § 54.[2)]

tutioner, samtaler med eleverne, kurser for lærere og udvikling af undervisningsmaterialer. Yderligere peger UU-centrene også på, at der inddrages praktikforløb for unge med særlige behov (8 besvarelser).

Initiativerne vurderes generelt positivt, men det påpeges ligeledes, at det er for tidligt at starte en særlig vejledningsindsats i 6. klasse, samt at der i 6.-7. kl. er begrænsede muligheder for at tilbyde og gennemføre målrettede forløb opdelt i det hovedparten af tilbuddene for elever med særlige behov for særlige undervisningsforløb kun gælder efter endt 7. klasse. (6 besvarelser)[3].

Analysen af uddannelses- og erhvervsvejledning i uddannelsessektoren (2008) viser, at der generelt bruges mange vejledningsressourcer på unge med særlige vejledningsbehov. Således vil 16 % af vejledningsressourcerne i skoleåret 2008-09 blive anvendt på vejlednings- og undervisningsforløb for unge med særlige behov.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt UU-lederne viser desuden, at særlige vejlednings- og undervisningsforløb er effektive i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse, idet 87,5 procent angiver, at det *i meget høj* eller *i høj grad* er et effektivt initiativ. Af de resterende vurderer 7,5 procent (tre UU-centre), at dette *i mindre grad* er tilfældet, mens 5 procent (to UU-centre) angiver, at de ikke ved det.

Tabel 3.4 UU-ledernes vurdering af i hvilken grad specielle undervisningsforløb er et effektivt initiativ i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse

	I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
Antal	13	22	3	0	2	40
Procent	32,5	55,0	7,5	0,0	5,0	100,0

Generelt er UU-lederne i spørgeskemaundersøgelsen positive over for initiativet, og flere fremhæver, at de specielle undervisningsforløb er med til at give de unge en succesoplevelse og fastholde dem i uddannelse (8 besvarelser).

Caseinterviewene med UU-vejledere på folkeskolerne viser, at man generelt arbejder med at etablere forløb for skoletrætte elever, og at man har positive erfaringer med forløbene. På tre skoler har man etableret erhvervsklasser, hvor det praktiske prioriteres frem for det boglige, samtidig med at vejledningsindsatsen opprioriteres. Der er enighed blandt UU-vejlederne om, at der er behov for dette tiltag, men pointerer samtidig, at dette er et tiltag, der kræver mange ressourcer.

[3] Det bør bemærkes, at der ikke er de samme vejledningsredskaber i 6.- 7. klasse, som der er i 8. klasse. Der er dog mulighed for iværksættelse af erhvervsklasser i 7. klasse.

Folkeskolerne

Folkeskolelederne oplyser i caseinterviewene, at man generelt arbejder med at etablere forløb for skoletrætte elever. Erfaringerne med disse forløb er generelt positive. Tre skoleledere forklarer ligeledes, at de har etableret erhvervsklasser. Et andet tiltag er tilknytningen af en sagsbehandler, som er på folkeskolen én dag om ugen. Her etableres et team bestående af sagsbehandleren, skolelederen, psykolog, sundhedsplejerske og dagsinstitutionsleder, der kan støtte op om svage elever, og som kan rådgive hinanden i vanskelige situationer med eleverne. Skolelederne vurderer generelt, at forløbene er nyttige i forhold til en del af eleverne.

Sammenfatning

Rambøll Management Consulting vurderer, at UU-centrene i samarbejde med folkeskolerne har taget initiativ til at planlægge særlige vejlednings- og undervisningsforløb for unge med behov herfor. Formen på forløbene er meget forskellig og ligger til tider i grænselandet mellem differentieret vejledning, internt samarbejde og egentlige uddannelsesforløb.

Rambøll Management Consulting vurderer, at brugen af særlige uddannelses- og vejledningsforløb kan bidrage positivt til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse, blandt andet ved at give eleverne et tilpasset, fleksibelt uddannelsesforløb og succesoplevelser. Det er Rambøll Management Consultings vurdering, at det stadig er for tidligt at give en egentlig vurdering af effekten.

3.3 Introduktionskurser i 8. klasse

Introduktionskurser er undervisnings- og vejledningsforløb på ungdomsuddannelsesinstitutionerne for elever i folkeskolens 8. klasse, hvor de introduceres for flere ungdomsuddannelser. Introduktionskurserne har til hensigt at medvirke til, at eleverne er forberedte på uddannelsesvalget i 9. klasse. For elever, der vejledes af Ungdommens Uddannelsesvejledning, samarbejder Ungdommens Uddannelsesvejledning og skolerne om forberedelsen og efterbehandlingen af introduktionsforløbet (bekendtgørelse nr. 196 af 26. marts 2008, kapitel 1, § 1-2 og Lov nr. 559 af 6. juni 2007).

Da introduktionskurserne er obligatoriske for samtlige elever i folkeskolens 8. klasser, arrangeres der omtrent 120.000 besøg hvert år, hvilket involverer personaletimer på både folkeskolerne (blandt andet til at hente og bringe) og på ungdomsuddannelserne.

Ungdommens Uddannelsesvejledning

97,5 procent af UU-lederne vurderer i spørgeskemaundersøgelsen, at deres UU-center har taget initiativ til at forberede og efterbehandle introduktionskurserne i 8. klasse.

Tabel 3.5
UU-ledernes vurdering af i hvilken grad deres UU-center har taget initiativ til at forberede og efterbehandle introduktionskurserne i 8. klasse

	I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
Antal	26	12	1	0	1	40
Procent	65,0	30,0	2,5	0,0	2,5	100,0

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at der generelt har været et stort koordinationsarbejde med grundskoler og ungdomsuddannelser om planlægning af forløbene på lokalt og regionalt niveau. Ligeledes har UU prioriteret en kollektiv og/eller individuel vejledning af elever og forældre højt inden påbegyndelse af introduktionsforløbet (15 besvarelser). Efterfølgende er der blevet fulgt op gennem henholdsvis it-baseret evaluering, samtaler om forløbene i klasserne samt individuelle samtaler.

Det påpeges dog af flere UU-ledere i spørgeskemaundersøgelsen, at der har været vanskeligheder omkring anvendelse af www.brobygning.net, der giver nogle begrænsninger, og at der har været vanskeligheder omkring logistikken og planlægningen af introduktionskurserne, hvor det har været vanskeligt at få elevønsker og udbud af kurser til at gå op, når tilmeldingerne ikke matcher minimums-/maksimumskrav til deltagerantal (9 besvarelser).

Introduktionskursernes effekt vurderes generelt positivt i spørgeskemaundersøgelsen, hvilket er illustreret i nedenstående tabel. I alt 75 procent af UU-lederne vurderer, at introduktionskurserne i 8. klasse *i meget høj* eller *i høj grad* er effektive i forhold til at sikre, at flere unge er forberedte på uddannelsesvalget i 9. klasse, mens 5 procent (to UU-centre) vurderer, at dette kun gør sig gældende *i mindre grad*. De resterende 20 procent (otte UU-centre) angiver, at de ikke ved det.

Tabel 3.6
UU-ledernes vurdering af i hvilken grad introduktionskurser i 8. klasse er effektive i forhold til at sikre, at flere unge er forberedte på uddannelsesvalget i 9. klasse.

	I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
Antal	14	16	2	0	8	40
Procent	35,0	40,0	5,0	0,0	20,0	100,0

I spørgeskemaundersøgelsen indikerer flere UU-lederne desuden, at introduktionskurserne i 8. klasse er effektive i forhold til at sikre, at flere unge er forberedte på uddannelsesvalget i 9. klasse, idet de unge får et klarere billede af uddannelsessystemet som sådan (12 besvarelser). Det fremhæves dog, at det er for tidligt at give en retvisende vurdering af effekten (15 besvarelser), men at den umiddelbare tilbagemelding generelt er positiv fra UU-ledere, elever og uddannelsesinstitutioner (8 besvarelser).

I interviewene fremhæver UU-vejlederne ligeledes, at introduktionskurserne i 8. klasse er med til at åbne elevernes øjne for verden udenfor og for de muligheder, de har. Størstedelen mener desuden, at det fungerer fint med at sende eleverne i 8. klasse på introduktionskurser, og at eleverne har været meget modtagelige for den information, de har fået på kurserne. De tilbagemeldinger, de har modtaget fra eleverne, har desuden været positive. Enkelte af UU-vejlederne angiver, at de var bekymrede for, om eleverne i 8. klasse var modne nok, men at deres bekymring har vist sig at være ubegrundet.

Hvad angår kravet om, at eleverne skal besøge mindst to forskellige ungdomsuddannelser, er der delte meninger om, hvorvidt dette burde være både en gymnasial og en erhvervsrettet uddannelse. Nogle UU-vejledere synes, at det er godt for alle elever at udvide deres horisont ved at besøge en uddannelse, som ikke ligger naturligt for dem, mens andre synes, det kan forekomme formålsløst for de elever, som aldrig vil komme på en gymnasial uddannelse og derfor ikke er motiverede for forløbet.

Folkeskolerne

Skolelederne på folkeskolerne vurderer i caseinterviewene tilsvarende, at introduktionskurserne for eleverne i 8. klasse er velfungerende. Tilbagemeldinger fra eleverne, der har været på introduktionskurserne, har desuden været positive. Nogle skoleledere var før introduktionskurserne bekymrede for, om eleverne i 8. klasse var for unge til at få noget ud af forløbet. Denne bekymring vurderer skolelederne har vist sig at være ubegrundet.

I forhold til organiseringen oplevede to af skolerne, at de uddannelsesinstitutioner, som skulle modtage eleverne, ikke vidste, at eleverne kom.

Skolelederne har som UU-vejlederne delte meninger omkring kravet om, at eleverne skal besøge mindst to forskellige ungdomsuddannelser, en gymnasial og en erhvervsrettet uddannelse. Enkelte vurderer, at det er fint, at alle elever skal have deres horisont udvidet ved at besøge forskellige uddannelser. Flere vurderer dog, at udbyttet og motivationen hos dem, som aldrig vil komme på en gymnasial uddannelse, er minimal.

Erhvervsskolerne

De fleste interviewpersoner på erhvervsskolerne i undersøgelsen ser introduktionskurserne som en god måde at give de unge information om ungdomsuddannelserne på. De mener, at det kan hjælpe de unge til at få øjnene op for mere end bare almene gymnasier, og mener generelt, at de unge bør være til introduktionskurser på forskellige typer ungdomsuddannelser. Det faktum, at eleverne selv kan vælge, hvor de vil deltage, gør ifølge interviewpersonerne, at de er motiverede og glade for at være der.

På nogle af erhvervsskolerne har selve organiseringen af introduktionskurserne været en udfordring på grund af et stort antal elever, og det har derfor fyldt logistisk meget for skolerne. Generelt har elevernes tilbagemeldinger til erhvervsskolerne

været positive, og både ledere og vejledere vurderer, at eleverne har fået et udbytte af at deltage. Enkelte mener, at en bedre koordinering mellem folkeskoler, UU og ungdomsuddannelsesinstitutioner vil føre til en bedre oplevelse næste år.

Da kurserne kun har været gennemført i et skoleår, har interviewpersonerne kun begrænset erfaring med kurserne. De fleste er dog enige om, at størstedelen af eleverne har et godt udbytte af forløbene, så længe lærerne husker at tilrettelægge undervisningen i forhold til aldersgruppen. Enkelte synes dog, at eleverne har været alt for unge.

Generelt synes både ledere og vejledere, at længden af introduktionskurserne har været god, men enkelte synes, at en uge er for lang tid, og er bange for, at de elever, der allerede er afklarede, spilder deres tid.

Almene gymnasier

Også på gymnasierne er man generelt glade for introduktionskurserne. Flere af skoleledere forklarer, at det giver gymnasierne en mulighed for at fortælle om sig selv til elever, der ellers måske ville være skræmt væk på grund af en forestilling om alt for høje faglige krav. På flere af gymnasierne arrangerer lærerne undervisning med et fagligt niveau, der er tilpasset elever i 8. klasse. Andre gymnasier lægger større vægt på at introducere eleverne for undervisningsmiljøet end til det faglige.

Hvad angår elevernes alder og modenhed, er der delte meninger. De fleste vejledere vurderer, at eleverne er modne nok, selvom mange giver udtryk for, at de var skeptiske over for det inden gennemførelse af kurserne. Flere lægger vægt på, at skolerne er nødt til at vælge lærere, der kan lide at arbejde med denne aldersgruppe til at holde introduktionskurserne.

Flere vejledere fra både gymnasier og erhvervsskoler vurderer, at efterskoleelever burde deltage på introduktionskurser i deres hjemby. Deres erfaring er, at det at deltage på introduktionskursus på en uddannelsesinstitution, hvor man ved, at man ikke vil fortsætte, kan opleves som spild af tid for eleverne.

Sammenfatning

Rambøll Management Consulting vurderer, at introduktionskurserne i 8. klasse er iværksat og – på trods af logistiske udfordringer i forbindelse med planlægningen af disse – generelt fungerer hensigtsmæssigt. Dette anses for at være det mest omfangsrige enkeltinitiativ for Ungdommens Uddannelsesvejledning, idet der årligt skal arrangeres mere end 120.000 forløb på ungdomsuddannelsesinstitutioner.

Rambøll Management Consulting vurderer, at introduktionskurserne bidrager til at give eleverne et bredere billede af mulighederne inden for ungdomsuddannelserne. Det bør dog bemærkes, at det er for tidligt at vurdere den konkrete effekt af tiltaget.

Rambøll Management Consulting vurder, at Undervisningsministeriet bør overveje, om ordningen i sin nuværende form udgør den bedste ressourceallokering og er flek-

sibel nok til at imødekomme elevernes forskellige behov. Introduktionskurserne udgjorde i skoleåret 120.000 forløb, hvilket er et stort volumen af undervisningstimer for elever og en omfattende logistisk opgave for UU, skoler og ungdomsuddannelser. Det kan overvejes, om introduktionskurserne skal være obligatoriske for alle elever i 8. klasse, eller om man med fordel kan differentiere i forhold til unge med særligt behov. Ligeledes om det er hensigtsmæssigt at alle elever skal introduceres for flere uddannelsesmuligheder.

3.4 Brobygning i 9. klasse

Elever i folkeskolen, som i 9. klasse er uafklarede om uddannelsesvalget, skal tilbydes brobygning til ungdomsuddannelserne i to til 10 dage, hvis skolen vurderer, at det vil gavne elevens mulighed for fortsat uddannelse. Elevens skole og Ungdommens Uddannelsesvejledning foretager i samarbejde med eleven en vurdering af elevens behov for brobygning og tager stilling til, om brobygningsforløbet vil gavne den enkelte elevs afklaring af uddannelsesvalg. Ungdommens Uddannelsesvejledning formidler og koordinerer introduktions- og brobygningsforløb i det geografiske område, som vejledningsenheden omfatter (bekendtgørelse nr. 196 af 26. marts 2008, kapitel 2, § 3-5, kapitel 5. § 11 og Lov nr. 559 af 6. juni 2007).

Ungdommens Uddannelsesvejledning

Alle UU-centrene har ifølge spørgeskemaundersøgelsen taget initiativ til at formidle og koordinere brobygningsforløbene i 9. klasse.

Tabel 3.7
UU-ledernes vurdering af i hvilken grad deres UU-center har taget initiativ til at formidle og koordinere brobygningsforløb i 9. klasse.

	9. klasse					
	I meget høj grad	**I høj grad**	**I mindre grad**	**Slet ikke**	**Ved ikke**	**Total**
Antal	31	5	4	0	0	40
Procent	77,5	12,5	10,0	0,0	0,0	100,0

For både brobygningsforløbene i 9. og 10. klasse gælder ifølge spørgeskemaundersøgelsen med UU-lederne, at koordinering og samarbejde med skoler og ungdomsuddannelser både er det, der skaber de største succeser, og det, der giver de største udfordringer. Der er tale om en opgave, som kræver stor koordinering mellem lærerne på skolerne, uddannelsesstederne og UU-centrene.

Der er ifølge UU-lederne stor forskel på omfanget af anvendelse af brobygningsforløbene i 9. klasse, hvor nogle anvender muligheden som et tilbud til de få og andre som en del af det afklarende arbejde til de mange. Dette forhold indikerer med andre

ord, at der ikke altid er enighed mellem skolerne og UU-centrene om udmøntningen af lovgivningen.

Samtidig fremhæver flere af UU-lederne i spørgeskemaundersøgelsen, at uddannelsesinstitutionerne ikke altid er fleksible nok, eller at forløb ikke udbydes, hvilket medfører, at elever ikke får deres ønsker opfyldt (8 besvarelser).

Spørgeskemaundersøgelsen blandt UU-ledere indikerer dog, at brobygningsforløbene i 9. klasse er effektive i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Som det fremgår af nedenstående tabel, vurderer 85 procent af UU-lederne, at brobygningsforløbene i 9. klasse *i meget høj* eller *i høj grad* er effektive i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse, mens 7,5 (tre UU-centre) vurderer, at dette *i mindre grad* gør sig gældende.

Tabel 3.8
UU-ledernes vurdering af i hvilken grad brobygningsforløbene i 9. klasse er effektive i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse

	9. klasse					
	I meget høj grad	**I høj grad**	**I mindre grad**	**Slet ikke**	**Ved ikke**	**Total**
Antal	14	20	3	0	3	40
Procent	35,0	50,0	7,5	0,0	7,5	100,0

Flere af UU-lederne angiver i spørgeskemaundersøgelsen, at brobygningsforløbene i 9. klasse er vigtige i forhold til de unge, der er uafklarede (22 besvarelser). Brobygningen giver afklaring på et afgørende tidspunkt og giver et realistisk billede af undervisningen.

De interviewede UU-vejledere er generelt meget positive over for brobygningsbestemmelserne. Forløbene er gode til at skabe afklaring af elevernes muligheder efter folkeskolen, og flere steder har man fået positive tilbagemeldinger fra eleverne. Det fremhæves af flere ledere såvel som vejledere som særligt positivt, at ordningen i 9. klasse er frivillig.

Det fremhæves endvidere, at der er nogle praktiske udfordringer forbundet med brobygning i forhold til udfyldelse af blanketter elektronisk og i forhold til forløb på skolen for de elever, der ikke skal i brobygning. Flere vejledere får tilbagemeldinger fra lærere, der er utilfredse med det afbræk i undervisningen som brobygningen afstedkommer.

Folkeskolerne

Skoleledere i caseinterviewene vurderer generelt brobygningsbestemmelserne meget positive i forhold til at skabe afklaring af elevernes muligheder efter folkeskolen. Ligesom hos UU-vejlederne fremhæves det af flere skoleledere som særligt positivt,

at ordningen i 9. klasse er frivillig. Skolelederne giver udtryk for, at de generelt har fået positive tilbagemeldinger fra eleverne.

Skolelederne påpeger ligesom UU-vejlederne, at der er nogle praktiske udfordringer forbundet med brobygning, blandt andet i forhold til forløb på skolen for de elever der ikke skal i brobygning.

Efterskolerne

Interview med skoleledere og vejledere på efterskoler og ungdomsskoler tegner et billede af, at brobygningen generelt volder administrative kvaler. De, der står for logistikken omkring brobygningen (nogle steder vejlederne, andre steder skoleleder) vurderer, at denne er forbundet med en række udfordringer. Det kan af forskellige årsager være så godt som umuligt at imødekomme elevernes ønsker, hvilket har effekt på udbyttet af brobygningsforløbet.

Vurderingen blandt både vejledere og skoleledere er generelt, at ideen om brobygningen er værdifuld for eleverne, men at det kun er en lille andel af eleverne, der ændrer mening om deres uddannelsesvalg på baggrund af brobygningen. Dog vurderer hovedparten af både skoleledere og vejledere, at der skal fokuseres mere på kvaliteten og bredden af tilbuddene, for at brobygningen skal have værdi for eleverne.

Skoleledere og vejledere på efterskolerne og ungdomsskolerne har delte meninger om brobygningens effekter. Hovedparten af både skoleledere og vejledere vurderer, at kvaliteten af brobygningsforløbene har en stor indflydelse på, hvor stor en effekt brobygningen kan tænkes at have på elevernes afklaring og senere gennemførelse.

Erhvervsskolerne

Både ledere og vejledere på erhvervsskolerne er generelt positive over for brobygning som redskab til afklaring.

Der er dog delte meninger blandt ledere og vejledere på erhvervsskolerne om reglerne om, at brobygningen er frivillig i 9. klasse. De oplever, at forskellige folkeskoler har forskellig praksis i forhold til 9. klasses brobygning. På nogle folkeskoler er brobygning kun for de få, mens det på andre skoler er flere elever, der kommer på brobygning.

Almene gymnasier

Generelt mener både ledere og vejledere på gymnasierne, at brobygningen er med til, at elever bliver afklaret om, hvad de vil. De lægger dog vægt på, at elevernes motivation er vigtig, og at folkeskolerne er nødt til at tænke det ind i deres planlægning.

Også gymnasierne oplever, at der er forskel på, hvordan folkeskolerne tolker bestemmelsen om, at brobygning er frivillig i 9. klasse. Enkelte skoler sender kun de uafklarede elever på brobygning, mens andre sender dem der selv ønsker det.

Sammenfatning

Rambøll Management Consulting vurderer, at UU-centrene har taget initiativ til at formidle og koordinere tilbuddene om brobygningsforløb i 9. klasse. Det er Rambøll Management Consultings indtryk, at lovens bestemmelser tolkes meget forskelligt, hvorfor nogle anvender muligheden som et tilbud til de få elever, og andre som en del af det afklarende arbejde til de mange elever. Iværksættelse af de mange brobygningsforløb har været forbundet med omfattende ressourcer og en række logistiske udfordringer.

Rambøll Management Consulting vurderer, at det er for tidligt entydigt at vurdere effekterne af brobygningsinitiativerne. Det er dog Rambøll Management Consultings vurdering, at brobygningsforløb kan være et effektfuldt tiltag til at afklare eleverne og give dem en fornemmelse af ungdomsuddannelserne.

Det er Rambøll Management Consultings indtryk, at der generelt er en række afgørende faktorer for, hvor stor værdi forløbene har for eleverne, herunder både kvaliteten og bredden af tilbuddene. Der er stor forskel på kvaliteten af de udbudte forløb, ligesom bredden og fleksibiliteten af tilbuddene og dermed mulighed for at opfylde elevernes ønsker er afgørende for, at eleverne er tilstrækkeligt motiverede til at få et reelt udbytte af brobygningsforløbet.

3.5 Brobygning i 10. klasse.

Elever i 10. klasse skal deltage i brobygning eller kombinationer af brobygning og ulønnet praktik med et uddannelsesperspektiv. Der skal brobygges til mindst to forskellige ungdomsuddannelser, hvoraf mindst en skal være erhvervsrettet eller erhvervsgymnasial (bekendtgørelse nr. 196 af 26. marts 2008, kapitel 2, § 6-8 og Lov nr. 559 af 6. juni 2007).

Ungdommens Uddannelsesvejledning

UU-lederne vurderer, at alle UU-centre har taget initiativ til at formidle og koordinere brobygningsforløbene i 10. klasse.

Tabel 3.9
UU-ledernes vurdering af i hvilken grad deres UU-center har taget initiativ til at formidle og koordinere brobygningsforløb i 10. klasse.

	10. klasse					
	I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
Antal	37	3	0	0	0	40
Procent	92,5	7,5	0,0	0,0	0,0	100,0

Det er UU-ledernes vurdering, at koordinering og samarbejde med skoler og ungdomsuddannelser både er det, der giver de største udfordringer og – når det fungerer – de bedste resultater. Opgaven kræver stor koordination mellem lærerne på skolerne, uddannelsesstederne og UU-centrene.

UU-lederne vurderer desuden, at især kravet om de to obligatoriske brobygningsforløb i 10. klasse kan forekomme at være ufleksibelt og problematisk. Flere af lederne fremhæver således, at to uger er for meget for de unge, som allerede er afklaret om deres valg, og derfor opfatter den anden uge som splid af tid (19 besvarelser). UU-lederne efterlyser derfor mere fleksibilitet i forhold til de unge, som er afklaret.

Samtidig fremhæver flere af UU-lederne som tidligere nævnt, at uddannelsesinstitutionerne ikke altid er fleksible nok, eller at forløb ikke udbydes, hvilket medfører, at elever ikke får deres ønsker opfyldt (8 besvarelser).

UU-lederne vurderer, at brobygningsforløbene 10. klasse er effektive i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Som det fremgår af nedenstående tabel, vurderer hele 92,5 procent af UU-lederne, at brobygningsforløbene i 10. klasse *i meget høj* eller *i høj grad* er effektive i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse, mens kun 2,5 procent (et UU-center) vurderer, at dette *i mindre grad* gør sig gældende.

Tabel 3.10
UU-ledernes vurdering af i hvilken grad det obligatoriske brobygningsforløb i 10. klasse er effektivt i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse

	10. klasse					
Antal	16	21	1	0	2	40
Procent	40,0	52,5	2,5	0,0	5,0	100,0

Flere UU-ledere vurderer i spørgeskemaundersøgelsen, at brobygningen giver afklaring på et afgørende tidspunkt (i 10. klasse) og giver et realistisk billede af undervisningen.

De UU-vejledere, der deltog i caseinterviewene, er som tidligere nævnt generelt meget positive over for brobygningsbestemmelserne. Forløbene vurderes at være gode til at skabe afklaring om elevernes muligheder efter folkeskolen, og flere UU-vejledere har fået positive tilbagemeldinger fra eleverne.

Der er dog delte meninger om længden af brobygningsforløbene. To af UU-vejlederne mener, at forløbet er for kort, mens en finder, at en uge hvert sted er passende. UU-vejlederne i to kommuner efterspørger mere frivillighed og fleksibilitet for den enkelte elev, idet det opleves, at eleverne godt kan have modstand mod at komme forskellige steder. Dette ses blandt andet ved, at eleverne er meget fraværende i den uge, hvor de skulle have været i brobygning et uønsket sted.

Det fremhæves endvidere, at der er nogle praktiske udfordringer forbundet med brobygning i forhold til logistikken generelt og i forhold til udfyldelse af blanketter elektronisk.

Folkeskolerne

Skolelederne giver i interviewene som tidligere nævnt generelt udtryk for at være meget positive over for brobygningsbestemmelserne.

I forhold til brobygningen i 10. klasse efterspørger skolelederne generelt mere frivillighed og fleksibilitet for den enkelte elev. Skolelederne vurderer, at elevernes motivation i forhold til tvungne brobygningsforløb er tilsvarende lille.

Efterskolerne

Interview med skoleledere og vejledere på efterskoler og ungdomsskoler tegner et billede af, at brobygningen specielt i 10. klasse volder administrative kvaler. De, der står for logistikken omkring brobygningen (nogle steder vejlederne, andre steder skoleleder), vurderer, at denne er meget vanskelig. Det kan af forskellige årsager være så godt som umuligt at imødekomme elevernes ønsker, hvilket har effekt på udbyttet af brobygningsforløbet. Både skoleledere og vejledere nævner, at det er den korte tidsfrist, i forhold til at eleverne kun er et år på efterskolerne samt udbuddet af brobygningstilbud, der giver vanskeligheder.

Specielt skolelederne på efterskolerne værdsætter, at brobygningsbestemmelserne er lavet om, således at brobygningen i stedet for fire uger nu kun varer to uger. Dette begrundes med, at eleverne på et efterskoleophold i forvejen har en meget begrænset periode på skolen, og at denne helst ikke skal blive mindre end højst nødvendigt.

Tilsvarende vurderer langt hovedparten af både vejledere og skoleledere, at kravet om, at hver elev i 10. klasse skal i to brobygningsforløb, ikke er hensigtsmæssigt. Der efterspørges i stedet en mere fleksibel ordning, således at de allerede afklarede elever (hovedparten) ikke skal spilde egen og den modtagende uddannelsesinstitutions tid. En enkelt vejleder mener dog, at ordningen med to tvungne uger er god, i forhold til at eleverne prøver noget forskelligt.

Vurderingen blandt både vejledere og skoleledere er generelt, at ideen om brobygningen er værdifuld for eleverne, men at det kun er en lille andel af eleverne, der ændrer mening om deres uddannelsesvalg på baggrund af brobygningen. Dog vurderer hovedparten af både skoleledere og vejledere, at der skal fokuseres mere på kvaliteten og bredden af tilbuddene, for at brobygningen skal have værdi for eleverne.

Skoleledere og vejledere på efterskolerne og ungdomsskolerne har delte meninger om brobygningens effekter. Hovedparten af både skoleledere og vejledere vurderer, at kvaliteten af brobygningsforløbene har stor indflydelse på, hvor stor en effekt brobygningen kan tænkes at have på elevernes afklaring og senere gennemførelse. Den svingende kvalitet af forløbene på ungdomsuddannelserne får ligeledes nogle skoleledere til at vurdere, at en del af eleverne får mere ud af at blive på efterskolen og modtage undervisning end at deltage i brobygningen. En anden faktor, der har afgørende indflydelse på effekten af brobygningen, er, hvorvidt det er muligt at opfylde elevernes ønsker (logistik), samt hvorvidt eleverne allerede er afklarede og ikke har brug for eller lyst til den anden brobygningsperiode. Begge dele resulterer i

umotiverede elever. Dette medfører, at en stor del af både vejledere og skoleledere ikke tillægger brobygningens anden periode væsentlig værdi for eleverne. Dog vurderer hovedparten af både skoleledere og vejledere, at ideen med brobygning er meget effektfuld i forhold til afklaring.

Erhvervsskolerne

Både ledere og vejledere på erhvervsskolerne er generelt positive over for brobygning som redskab til afklaring. De fleste er glade for, at det ikke længere er over fire uger, da det var svært at motivere eleverne i så lang tid.

Nogle af interviewpersonerne synes, at reglen om, at elever i 10. klasse skal på obligatorisk brobygning på to forskellige uddannelser, er unødvendig. Deres argument er, at hvis man regner med, at en elev kan vælge ungdomsuddannelse efter 9. klasse, virker det inkonsekvent, at en elev i 10. klasse skal tvinges til at brobygge til to forskellige uddannelser. Flere siger, at det andet brobygningsforløb i 10. klasse ofte ses som mindre vigtigt end det første, hvilket går ud over elevernes motivation.

Nogle af interviewpersonerne udtrykker et ønske om mere fleksible brobygningsbestemmelser. Særligt elever, der har svært ved at koncentrere sig i folkeskolen, kan få udbytte af et mere fleksibelt forløb, hvor de for eksempel deltager jævnligt i brobygning på en praktisk uddannelse ved siden af den almindelige skole.

Almene gymnasier

Generelt mener både ledere og vejledere på gymnasierne, at brobygningen er med til, at elever bliver afklaret om, hvad de vil. De lægger dog vægt på, at elevernes motivation er vigtig, og at folkeskolerne er nødt til at tænke det ind i deres planlægning. På flere af gymnasierne opleves eleverne i 10. klasse som mere besværlige at have på brobygning, fordi det er obligatorisk for dem.

Nogle af interviewpersonerne mener, at en uge ikke er nok til, at eleverne kan komme ind i undervisningen, og at brobygningen burde være i længere tid på et sted. De fleste synes dog, at længden på brobygningen er tilfredsstillende.

Sammenfatning

Rambøll Management Consulting vurderer, at alle UU-centre har taget initiativ til at formidle og koordinere brobygningsforløbene i 10. klasse. Iværksættelse af op mod 60.000 forløb har været forbundet med omfattende ressourcer og en række logistiske udfordringer. Rambøll Management Consulting vurderer, at det er for tidligt entydigt at vurdere effekterne af brobygningsinitiativerne. Det er dog Rambøll Management Consultings vurdering, at brobygningsforløb kan være et effektfuldt tiltag til at afklare eleverne og give dem en fornemmelse af ungdomsuddannelserne.

Det er Rambøll Management Consultings indtryk, at der generelt er en række afgørende faktorer for, hvor stor værdi forløbene har for eleverne. Der er stor forskel på kvaliteten af de udbudte forløb, og bredden og fleksibiliteten af tilbuddene og der-

med muligheden for at opfylde elevernes ønsker er afgørende for, at eleverne er tilstrækkeligt motiverede til at få et reelt udbytte af brobygningsforløbet.

Rambøll Management Consulting vurderer, at Undervisningsministeriet bør overveje om ordningen i sin nuværende form er optimal til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Rambøll Management Consulting vurderer, at det bør overvejes om brobygningen for 10. klasse med fordel kan gøres mere fleksibel og bestående af en højere grad af frivillighed set i forhold til at eleverne skal opnå det største udbytte. Eleverne i 10. klasse må antages at være uafklarede, idet de ellers ikke skulle have været i 10. klasse. Men en vis del af eleverne kan blive afklaret gennem 10. klasse forløbet. Det kan overvejes, om det er hensigtsmæssigt, at brobygning til to uddannelsesinstitutioner skal være obligatorisk.

3.6 Uddannelsesplanen

På 8. klassetrin introduceres eleven for uddannelsesplanen. Eleven tilkendegiver sit foreløbige uddannelsesvalg i planen. Planen justeres løbende og indgår i vejledningsprocessen sammen med uddannelsesbogen, jf. § 5, indtil eleven forlader folkeskolen eller 10. klasse. Uddannelsesplanen indeholder elevens mål for uddannelse efter grundskolen eller 10. klasse. Uddannelsesplanen udarbejdes af eleven i samarbejde med forældremyndighedens indehaver, Ungdommens Uddannelsesvejledning og skolen, indtil eleven forlader folkeskolen (bekendtgørelse nr. 704 af 30. juni 2008, kapitel 5, § 6-7 og Lov nr. 559 af 6. juni 2007).

Ungdommens Uddannelsesvejledning

80 procent af UU-lederne vurderer i spørgeskemaundersøgelsen, at uddannelsesplanen *i meget høj* eller *i høj grad* er et effektivt værktøj, mens 17,5 procent (syv UU-centre) angiver, at den kun er det *i mindre grad*, og 2,5 procent (et UU-center), at de *ikke ved* det.

Tabel 3.11
UU-ledernes vurdering af i hvilken grad uddannelsesplanen er et effektivt værktøj i forhold til at sikre elevens overgang til en ungdomsuddannelse

	I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
Antal	13	19	7	0	1	40
Procent	32,5	47,5	17,5	0,0	2,5	100,0

Størstedelen af UU-lederne i spørgeskemaundersøgelsen er positive over for introduktionen til uddannelsesbogen i 8. klasse (30 besvarelser). Mange mener, at der er en god sammenhæng mellem introduktionskurserne i 8. klasse og uddannelsesbogen. Enkelte af UU-lederne mener dog, at det er for tidligt at stille krav til de unge om at vælge uddannelse (5 besvarelser).

Der er forholdsvis stor tilfredshed blandt UU-lederne i spørgeskemaundersøgelsen med indholdet og tilrettelæggelsen af uddannelsesplanen i 9. og 10. klasse. Evalueringen indikerer, at uddannelsesplanen generelt udgør et godt redskab til afklaring, og at det især er selve processen i forbindelse med udformningen og arbejdet med uddannelsesplanen, der er det væsentligste element i elevens udbytte. Blandt UU-lederne bliver der generelt udtrykt ønske om, at uddannelsesplanen i højere grad anvendes på ungdomsuddannelserne (17 besvarelser). Enkelte giver samtidig udtryk for, at uddannelsesplanen er meget omstændelig med for mange spørgsmål (5 besvarelser).

Dog vurderer UU-lederne, at man på nuværende tidspunkt ikke henter den fulde gevinst af uddannelsesplanen, da denne ikke anvendes tilstrækkeligt af ungdomsuddannelserne (17 besvarelser).

I forbindelse med caseinterviewene vurderer UU-vejlederne, at arbejdet med planerne er blevet bedre, og planerne er videreudviklet. Et UU-center har formuleret egne spørgsmål og dermed tilrettet uddannelsesplanen, men med samme indhold som Undervisningsministeriets.

UU-vejlederne vurderer ligeledes, at eleverne tager planen mere seriøst og er blevet bedre til at bruge den. Dette vurderes at hænge sammen med, at eleverne skal have en uddannelsesplan for at blive optaget på en ungdomsuddannelse. Dog tilkendegiver UU-vejlederne, at der er stor forskel på uddannelsesplanerne. De uddannelsesplaner, hvor der ikke står så meget, er svære at bruge. Flere UU-vejledere vurderer, at det typisk er de svage elever, der har lidt svært ved at formulere sig og skrive planerne. En UU-vejleder ser ikke forskellene i uddannelsesplanerne som et problem. Vejlederen forklarer, at uddannelsesplanen er som eleven er. Nogle skriver kun, at de skal på efterskole, og så må de senere se, hvad de så skal, mens andre er helt fremme på universitetsniveau.

Enkelte UU-vejledere mener, at det er for tidligt at begynde at planlægge elevernes videre uddannelse. Dog mener samtlige UU-vejledere, at uddannelsesplanen har en bevidsthedsgivende funktion for eleverne. Planen er med til at starte en refleksion, som er en vigtig del af uddannelsesplanens funktion.

Flere UU-vejledere vurderer, at uddannelsesplanen er et værktøj for dem, der er rundt om eleven (vejlederen og til dels også klasselæreren). En UU-vejleder vurderer, at værktøjet kan bruges til at give information videre til andre institutioner, og en anden UU-vejleder, at det er et brugbart redskab i forhold til forældrekontakten.

Erfaringerne om, hvorvidt uddannelsesplanerne bliver anvendt på ungdomsuddannelserne, er varierede. Der er generelt en fornemmelse af, at planerne ikke bliver anvendt på gymnasierne.

Folkeskolerne

I folkeskolerne vurderer skoleledere i caseinterviewene, at de efterhånden har vænnet sig til uddannelsesplanerne, og at arbejdet med planerne er blevet bedre. Skolelederne vurderer ligeledes, at eleverne tager planen mere seriøst, hvilket blandt andet vurderes at hænge sammen med, at eleverne skal have en uddannelsesplan for at blive optaget på en ungdomsuddannelse.

Flere skoleledere mener, at det er for tidligt at begynde at planlægge elevernes videre uddannelse i 8. klasse. En skoleleder pointerer, at uddannelsesplanerne hurtigt bliver forældet, i den forstand at det, der skrives i 8. Klasse, ikke er elevens ønske, når denne når 9. klasse. Dog mener samtlige skoleledere, at uddannelsesplanen trods alt har en bevidsthedsgivende funktion for eleverne.

Erfaringerne om, hvorvidt uddannelsesplanerne bliver anvendt på ungdomsuddannelserne, er – som hos vejlederne – varierede. Der er generelt en fornemmelse af, at planerne ikke bliver anvendt på gymnasierne.

Efterskolerne

Skoleledere og vejledere i undersøgelsen giver udtryk for, at de på nuværende tidspunkt kun i ringe grad anvender uddannelsesplanerne, og at planerne er meget svingende i kvalitet[4]. Skolelederne vurderer, at uddannelsesplanerne er mest anvendelige for lærere og vejledere som et redskab, de kan tage udgangspunkt i, og skolelederne har generelt ringe kendskab til planerne. Nogle vejledere bruger uddannelsesplanerne til en tidlig introduktion til eleverne og i forbindelse med brobygningsplanlægningen. Et par af vejlederne mener at kunne bruge uddannelsesplanerne som et værktøj til at sætte en refleksion i gang hos eleverne.

Generelt vurderer vejlederne dog ikke, at de kan bruge uddannelsesplanerne i deres arbejde med eleverne, men at de bruger uforholdsmæssig megen tid på at udarbejde planerne med eleverne. Hovedparten af skolelederne og vejlederne vurderer, at uddannelsesplanerne ikke kan anvendes til afklaring af eleverne, og tilkendegiver, at eleverne dårligt kan huske, hvad der står i deres planer efter sommerferien (de er ofte skrevet i tidsrummet februar-april). Andre vejledere og skoleledere vurderer, at det helt generelt er for tidligt at presse eleverne til at træffe langsigtede beslutninger.

Erhvervsskolerne

De fleste ledere og vejledere på erhvervsskolerne har et lidt blandet forhold til uddannelsesplanerne. De synes tanken om, at folkeskoleeleverne skal forholde sig til fremtiden, er god, men flere af dem mener, at det kommer for tidligt, og at eleverne desuden ændrer deres planer på et senere tidspunkt. Flere påpeger, at der er en risiko for, at eleverne bliver låst fast i et valg, som måske ikke vil gavne eleven på længere sigt, da et barn ikke er i stand til at vurdere, hvad han eller hun er god til eller vil trives med som voksen. Både ledere og vejledere mener dog generelt, at det

[4] Det er ikke obligatorisk for efterskolerne at anvende uddannelsesplanen i 8. og 9., men den skal bruges i 10. klasse. Uddannelsesplanen må gerne anvendes for elever i 9. klasse, der ønsker at fortsætte i en ungdomsuddannelse.

er godt for eleverne at begynde at forholde sig til, hvad de vil, mens de fortsat går i folkeskolen. Uddannelsesplanen kan være et nyttigt redskab for at få gang i denne proces.

Blandt vejlederne er der flere, der mener, at uddannelsesplanen for mange elever blot er noget, de udfylder for at få fred fra de voksne, og at de ofte skriver noget helt vilkårligt eller urealistisk. Med hensyn til kvaliteten af uddannelsesplanerne er der enighed om, at den varierer meget. Nogle elever skriver næsten ingenting, mens andre skriver meget.

Kvaliteten af uddannelsesplanerne afhænger også af, hvor godt kendskab folkeskolelærere og UU-vejledere har til de forskellige ungdomsuddannelser. Det generelle indtryk på erhvervsskolerne er, at de, der arbejder i folkeskolen og UU, ikke har et godt nok kendskab til de forskellige muligheder, der findes på erhvervsskolerne. Vejledningen af elever, der skal begynde på erhvervsskole, bliver derfor begrænset, hvilket genspejles i de valg, eleverne har skrevet om i uddannelsesplanen.

Der er stor variation på erhvervsskolerne, i forhold til hvordan uddannelsesplanerne bruges. På nogle skoler bruges de til at screene elever, inden de begynder, mens både ledere og vejledere på andre skoler mener, at de er alt for mangelfulde til at kunne bruges til noget. Generelt efterlyses der mere information om den enkelte elev, og særligt om de svage elever. Flere udtrykker, at det er problematisk, når en elevs vanskeligheder først opdages, når han eller hun er godt inde i sit forløb.

Almene gymnasier

På gymnasierne synes mange af interviewpersonerne, at uddannelsesplanen ligger for tidligt i elevernes skolegang. De lægger generelt stor vægt på, at valg af karriere er en lang proces, og at eleven ikke kan vide, hvad han eller hun vil så tidligt. Flere af vejlederne fortæller om elever, der ikke kan huske, hvad der står i deres uddannelsesplan, og som griner af indholdet nogle år efter, at de har udfyldt den. Flere synes alligevel, at uddannelsesplanen godt kan bestå som et redskab, så længe eleverne er klar over, at deres ønsker ikke er bindende, og så længe de kan ændre i den uden at føle et pres fra de voksne omkring dem.

Gymnasierne bruger generelt ikke uddannelsesplanen til meget. Ofte bliver den læst inden den første samtale, vejlederne afholder med hver elev, og derefter lægges den til side. Som på erhvervsskolerne efterlyser flere af gymnasievejlederne mere information om den enkelte elev, end hvad uddannelsesplanen indeholder, da de mener, at dette vil gøre det nemmere at finde de elever, der har behov for ekstra vejledning. Dette ønske kommer imidlertid hos flere i konflikt med idealet om, at hver enkelt elev skal have lov til at starte på en frisk, når de skifter skole. Den foreslåede løsning er, at skolerne får den nødvendige information om hver elev, men at dette kun når frem til dem, der arbejder med eleverne (lærere og vejledere), hvis der opstår en særlig svær situation.

Med hensyn til indholdet i uddannelsesplanen synes flere af vejlederne, at information om, *hvordan* eleven er kommet frem til sit valg af karriere, er vigtigere end selve valget. Det er ved at læse om denne refleksion, at vejlederen kan forstå eleven og blive i stand til at støtte ham eller hende.

Sammenfatning

Rambøll Management Consulting vurderer, at uddannelsesplanerne bliver udfyldt, men at der ikke er ensartethed i indhold eller længde. Således er der store variationer i uddannelsesplanernes kvalitet, afhængig af elevernes grad af afklaring, hvilket påvirker anvendelsesgraden af uddannelsesplanerne på mange ungdomsuddannelsesinstitutioner.

Rambøll Management Consulting vurderer, at uddannelsesplanen kan være et godt redskab til afklaring, hvilket kan bidrage til at sikre elevens overgang til ungdomsuddannelse. Evalueringen tyder dog på, at man på nuværende tidspunkt ikke henter den fulde gevinst af uddannelsesplanen. Det er Rambøll Management Consultings vurdering, at Undervisningsministeriet kan overveje om den tidsmæssige placering af uddannelsesplanen, med påbegyndelse i 8. klasse, er en optimal ressourceanvendelse i forhold til alle elevers grad af afklaring og behov.

3.7 Kvalifikationskrav til vejlederne

De nye kvalifikationskrav til vejlederne betyder, at "vejledningen efter denne bekendtgørelse skal varetages af personer, der har enten en professionsbacheloruddannelse i forvaltning med toning i uddannelses- og erhvervsvejledning, en diplomuddannelse eller masteruddannelsen i uddannelses- og erhvervsvejledning. Vejledningen kan endvidere varetages af personer, som har mindst 5 års erhvervserfaring som vejleder og gennemført en tidligere vejlederuddannelse, personer, som har mindst 3 års erhvervserfaring som vejleder og inden den 1. august 2008 har gennemført de tre basismoduler i diplomuddannelsen i uddannelses- og erhvervsvejledning, og personer, der kan dokumentere et tilsvarende vejledningsfagligt kompetenceniveau ved en realkompetencevurdering" (bekendtgørelse nr. 704 af 30. juni 2008, kapitel 14 § 28 og Lov nr. 559 af 6. juni 2007).

Ungdommens Uddannelsesvejledning

Som det fremgår af nedenstående tabel, lever alle vejledere op til kravene på 23 ud af 39 centre, hvilket svarer til cirka 58 %, mens 25 % af de adspurgte UU-centre vurderer, at mere end 10 % af vejlederne endnu ikke har gennemført eller er i gang med en relevant uddannelses- eller erhvervsvejlederuddannelse.[5] Det bør dog be-

[5] En relevant uddannelses- og erhvervsvejlederuddannelse, dvs. en professionsbacheloruddannelse i forvaltning med toning i uddannelses- og erhvervsvejledning, en diplomuddannelse i uddannelses- og erhvervsvejledning eller masteruddannelsen i uddannelses- og erhvervsvejledning. Vejledningen kan endvidere varetages af personer, som har mindst 5 års erhvervserfaring som vejleder og gennemført en tidligere vejlederuddannelse eller personer, som har mindst 3 års erhvervserfaring som vejleder og inden den 1. august 2008 har gennemført de tre basismoduler i diplomuddannelsen i uddannelses- og erhvervsvejledning, og personer, der kan

mærkes, at kommunalbestyrelsen udarbejder inden 1. august 2010 en plan for, hvornår alle vejledere kan leve op til uddannelseskravene (bekendtgørelse nr. 704 af 30. juni 2008, kapitel 14 § 28, stk. 4).

Tabel 3.12
Kvalifikationskrav

	Alle vejledere lever op til kravene	Under 10 procent af de ansatte som *ikke* lever op til kravene	Mellem 10 og 20 procent af de ansatte som *ikke* lever op til kravene	Over 20 procent af de ansatte som *ikke* lever op til kravene	Total
Antal	23	6	8	2	39
Procent	57,5	15,0	20,0	5,0	100,0

Overordnet set er de interviewede vejledere positive over for de nye kvalifikationskrav og ser det som en opkvalificering af vejledningsfaget. Der lægges dog også vægt på, at fagligheden ikke kan stå alene, idet de fremhæver, at en vejleder skal have en evne til at lytte til og tale med unge mennesker. En enkelt af vejlederne, som er i gang med en diplomuddannelse, angiver, at den er ubrugelig, da den er for teoretisk og ikke anvendelig i hverdagen.

Folkeskolerne

I interviewene med folkeskolelederne giver disse udtryk for at være positive over for de nye kvalifikationskrav. Der lægges dog – som hos vejlederne – ligeledes vægt på, at fagligheden ikke kan stå alene, da evnen til at lytte og tale med unge mennesker er tilsvarende vigtig – eller vigtigere.

Der er varierende holdning til den nye konstellation med UU-vejledere i stedet for vejledere på skolerne. Fordelen ved at have vejledere på skolen er, at vejledningen fremstår mere tilgængelig og uformel, idet vejlederne er tættere på børnene. Særligt de svage kan have en fordel ved den lokalt forankrede vejledning, da de har behov for flere uformelle samtaler. En af skolelederne fremhæver, at det er en kompliceret situation at have vejledere på skolen, som ikke er underlagt skolelederen. Flere frygter, at professionaliseringen af vejledningen sker på bekostning af den nære relation til eleverne.

Sammenfatning

Rambøll Management Consulting vurderer, at de fleste UU-vejledere på nuværende tidspunkt har en uddannelses- og erhvervsvejlederuddannelse eller er i gang med en relevant uddannelses- erhvervsvejlederuddannelse. Rambøll Management Consulting vurderer, at de nye kvalifikationskrav er med til at styrke det faglige niveau.

---

dokumentere et tilsvarende vejledningsfagligt kompetenceniveau ved en realkompetencevurdering (bekendtgørelse nr. 704 af 30. juni 2008, kapitel 14 § 28).

4. Mentorordning for særligt udsatte unge

Initiativet om mentorordning for særligt udsatte unge er tilrettelagt, så "kommunen skal sørge for, at der gennem Ungdommens Uddannelsesvejledning etableres en mentorordning for de elever i 9. klasse, som skønnes at få særlige vanskeligheder ved overgangen til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser. Mentorordningen, der er en personlig støtte til unge med særlige vejledningsbehov, understøtter den unges påbegyndelse og fastholdelse i en ungdomsuddannelse". [Bekendtgørelse nr. 704 af 30. juni 2008, kapitel 6, § 13-14 og Lov nr. 559 af 6. juni 2007.]

Ungdommens Uddannelsesvejledning

90 procent af UU-lederne vurderer i spørgeskemaundersøgelsen, at der er etableret mentorordninger i den eller de kommuner, der er tilknyttet deres UU-center. De resterende fire UU-ledere, hvor der ikke er etableret mentorordninger i alle kommuner, angiver, at det drejer om mellem en og tre kommuner, som endnu ikke har etableret ordningen.

Tabel 4.1
Er der etableret mentorordninger i 9. klasse pr. dags dato i den eller de kommuner, der er tilknyttet dit UU-center?

	Ja	Nej	Total
Antal	36	4	40
Procent	90,0	10,0	100,0

I 34 af de adspurgte 40 UU-centre, svarende til 85 procent, anvender man ifølge UU-lederne lønnede mentorer. Mentorerne, som er lønnede, rekrutteres primært internt blandt UU-vejledere (26 besvarelser), men også lærere fra grundskolen, ungdomsskolerne og ungdomsuddannelserne (10 besvarelser) samt andre støttekontaktpersoner (politibetjente, SSP-medarbejdere, trænere mv.) anvendes (10 besvarelser).

De UU-centre, som har et samarbejde med erhvervsuddannelserne omkring koordinering af mentorordninger, beskriver i spørgeskemaundersøgelsen generelt samarbejdet som positivt (15 besvarelser). De mange forskellige mentorordninger på erhvervsuddannelserne er dog fremhævet som en udfordring, da det kræver en gensidig orientering (5 besvarelser). Flere centre arbejder med at få et formaliseret samarbejde op at stå eller i højere grad formalisere et allerede eksisterende samarbejde (10 besvarelser).

Hovedparten af UU-lederne giver udtryk for, at det er for tidligt at vurdere processen omkring mentorordninger ved overgang til erhvervsrettede ungdomsuddannelser, da erfaringsgrundlaget ikke er stort nok (23 besvarelser).

I alt 52,5 procent af UU-lederne vurderer, som det fremgår af nedenstående tabel, at mentorordninger allerede i 9. klasse er et effektivt værktøj i forhold til at få flere unge til at gennemføre en erhvervsrettet ungdomsuddannelse, mens 7,5 procent (3 UU-centre) angiver, at dette gør sig gældende i mindre grad.

Tabel 4.2
UU-ledernes vurdering af i hvilken grad mentorordninger allerede i 9. klasse er et effektivt værktøj i forhold til at få flere unge til at gennemføre en erhvervsrettet ungdomsuddannelse

	I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
Antal	10	11	3	0	16	40
Procent	25,0	27,5	7,5	0,0	40,0	100,0

I et efterfølgende åbent spørgsmål angiver en relativt stor andel af UU-lederne, at de ikke med sikkerhed ved om mentorordninger er et effektivt værktøj, idet det endnu er for tidligt at vurdere effekten af mentorordningerne (19 besvarelser). Flere UU-ledere giver udtryk for, at mentorordningerne er et værdifuldt værktøj, idet mentorerne fungerer som rollemodeller og støttepersoner for de unge (13 besvarelser). Flere forventer også, at ordningen vil øge de unges gennemførelsesprocent, i forhold til hvis de ingen støtte fik (5 besvarelser).

Den kvalitative undersøgelse viser, at interviewpersonernes erfaringer med mentorordningen for elever i 9. klasse er begrænset, og at ordningen endnu er nystartet. Interviewpersonernes vurderinger er derfor for det meste baseret på erfaringer med andre mentorordninger.

UU-vejlederne er generelt meget positive over for tanken om, at elever med særlige behov for opfølgning vil få det gennem mentorordningen. De undrer sig dog over, hvorfor ordningen ikke gælder for elever i 10. klasse. Deres argument er, at elever i 9. klasse, der har svært ved at begynde på en ungdomsuddannelse, ofte begynder i 10. klasse i stedet. Behovet for en mentor er derfor ikke så stort i 9. klasse som i 10. klasse.

Sammenfatning

Rambøll Management Consulting vurderer, at mentorordningen er etableret i de fleste af landets kommuner.

Rambøll Management Consulting vurderer, at det er for tidligt at vurdere effekten af mentorordninger ved overgang til erhvervsrettede ungdomsuddannelser, da de første elever, der er berørt af ordningen, påbegynder deres erhvervsuddannelse i august 2009.

5. Systematisk opsøgende indsats efter folkeskolen

”Ungdommens uddannelsesvejledning skal gennem en opsøgende og opfølgende indsats tilbyde unge under 25 år, der ikke er i gang med eller ikke har fuldført en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse, vejledning om valg af uddannelse eller erhverv. Vejledningen omfatter individuel vejledning samt bistand til at løse praktiske problemer i forbindelse med den unges bestræbelser på at begynde på en uddannelse eller komme i beskæftigelse. Vejledningen skal tilbydes løbende, indtil den unge er fyldt 25 år eller er kommet i ordinær uddannelse eller følger en uddannelsesplan, der fører til en ordinær uddannelse.” [Bekendtgørelse nr. 704 af 30. juni 2008, kapitel 9, § 19-20 og Lov nr. 559 af 6. juni 2007.]

Ungdommens Uddannelsesvejledning

90 procent af UU-lederne vurderer i spørgeskemaundersøgelsen, at deres UU-center *i meget høj* eller *i høj grad* har taget initiativ til at igangsætte en opsøgende vejledning til alle unge under 25 år, mens de resterende 10 procent (fire UU-centre) vurderer, at dette *i mindre grad* gør sig gældende.

Tabel 5.1
UU-ledernes vurdering af i hvilken grad UU-centret har taget initiativ til at igangsætte en opsøgende vejledning til alle unge under 25 år

	I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
Antal	24	12	4	0	0	40
Procent	60,0	30,0	10,0	0,0	0,0	100,0

Kontaktformen er primært breve, sms, telefon samt personlig opsøgning. Flere af lederne fremhæver, at det er en krævende opgave at få kontakt med de unge. Som en del af den opsøgende vejledning har flere UU-centre styrket netværksdannelsen og samarbejdet med jobcentre, produktionsskoler og ungdomsuddannelser (9 besvarelser).

Spørgeskemaundersøgelsen viser også, at enkelte UU-centre ikke på nuværende tidspunkt har det fulde overblik over målgruppen, hvilket besværliggør indsatsen. De erfarer, at den manglende elektroniske information om de unge, der har gennemført en ungdomsuddannelse, har gjort det vanskeligt at målrette vejledningstilbuddet.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt UU-ledere indikerer, at den opsøgende vejledning er et effektivt værktøj i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Således vurderer 80 procent af UU-lederne, at opsøgende vejledning for alle unge under 25 år *i meget høj* eller *i høj grad* er et effektivt værktøj. 12,5 procent af lederne (5 UU-centre) vurderer, at dette *i mindre grad* gør sig gældende, mens 7,5 procent (3 UU-centre) angiver, at de *ikke ved* om opsøgende vejledning er et effektivt værktøj.

Tabel 5.2
UU-ledernes vurdering af i hvilken grad opsøgende vejledning for alle unge under 25 år er et effektivt værktøj i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse

	I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
Antal	12	20	5	0	3	40
Procent	30,0	50,0	12,5	0,0	7,5	100,0

UU-lederne oplever, at vejledningen modtages godt af de unge, og at den opsøgende vejledning er med til at flytte flere i retning af uddannelse. De fremhæver desuden, at der ofte er tale om unge, som aldrig selv ville opsøge vejledning.

En helt central forudsætning for den opsøgende vejledning er uddannelsesinstitutionernes opfyldelse af underretningspligten. Når en ung under 25 år, der har opfyldt undervisningspligten, men ikke gennemført en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse, optages på, afbryder eller gennemfører en skole- eller uddannelsesforløb af mindst 3 måneders varighed, skal uddannelsesinstitutionen underrette UU, hvor den unge er tilmeldt folkeregisteret, herom.

Blandt UU-lederne i spørgeskemaundersøgelsen er der meget forskellige vurderinger af, hvorvidt ungdomsuddannelsesinstitutionerne og skolerne underretter forældre og UU, når der er risiko for, at et uddannelsesforløb afbrydes. Som det fremgår af nedenstående tabel, vurderer 60 procent af UU-lederne, at dette sker *i mindre grad*, mens 37,5 procent mener, at det sker *i meget høj* eller *i høj grad*. De resterende 2,5 procent (1 UU-center) angiver, at de *ikke ved* det.

Tabel 5.3
UU-ledernes vurdering af i hvilken grad skoler og uddannelsesinstitutioner (der tilbyder skole eller uddannelsesforløb for unge,) har truffet foranstaltninger, så ungdommens uddannelsesvejledning og forældre underrettes, når der er overhængende risiko for, at unge under 18 år afbryder et påbegyndt uddannelsesforløb

	I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
Antal	4	11	24	0	1	40
Procent	10,0	27,5	60,0	0,0	2,5	100,0

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at underretningerne i visse tilfælde sker alt for sent eller aldrig. Samtidig fremhæver flere af UU-lederne, at det varierer meget fra uddannelsesinstitution til uddannelsesinstitution (13 besvarelser), og at det flere steder endnu ikke er implementeret (6 besvarelser).

Som det fremgår af nedenstående tabel, vurderer 95 procent af UU-lederne, at uddannelsesinstitutionernes underretningspligt er et virksomt værktøj for UU-centrets arbejde i forhold til den opsøgende indsats efter folkeskolen. De resterende 5 procent (to UU-centre) vurderer, at dette kunne gør sig gældende *i mindre grad*.

Tabel 5.4
UU-ledernes vurdering af i hvilken grad uddannelsesinstitutionernes underretningspligt er et virksomt værktøj for UU-centrets arbejde i forhold til den opsøgende indsats efter folkeskolen

	I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
Antal	26	12	2	0	0	40
Procent	65,0	30,0	5,0	0,0	0,0	100,0

Sammenfatning

Rambøll Management Consulting vurderer, at UU-centrene har taget initiativ til at igangsætte en opsøgende vejledning til alle unge under 25 år. Det er Rambøll Management Consultings vurdering, at det endnu er for tidligt at vurdere i, hvilken grad opsøgende vejledning er et effektivt værktøj i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Rambøll Management Consulting vurderer, at der har været nogle logistiske udfordringer forbundet med det opsøgende arbejde, da flere UU-centre oplever, at de i flere tilfælde modtager sene eller ingen underretninger fra uddannelsesinstitutioner.

Rambøll Management Consulting vurderer, at systematisk opsøgende vejledning til alle unge under 25 kan være et effektivt værktøj i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse, såfremt uddannelsesinstitutionerne varetager underretningspligten til UU.